

В. С. БЕЗНОГИХ

Володимир Сергійович Безногих, здобувач
Національної академії внутрішніх справ

БОРТЬБА З НЕЛЕГАЛЬНИМИ ДОХОДАМИ В США: ВІД АЛЬ КАПОНЕ ДО ПАТРІОТИЧНОГО АКТУ

Як стверджує Ерік Дж. Гоувін у своїй статті «Висовуємо важку артилерію: Патріотичний Акт США, відмивання коштів та війна з тероризмом»¹, Сполученні Штати Америки протягом віків вели боротьбу з брудними грошами. Насправді історія реальної боротьби з відмиванням коштів, у сучасному розумінні цього явища, не набагато старіше історії боротьби в деяких країнах Європи і по деяким позиціям стосовно формування специфічного законодавства першість у цій сфері може оспорюватися Великобританією*. Мало було пройти понад 50 років з моменту ув'язнення за несплату податків одного з відомих злочинців ХХ сторіччя, ватажка італійської мафії, Аль Капоне, перш ніж правоохоронна та судова системи країни отримала реальні законодавчі механізми та інструменти для боротьби з таким явищами, як прибутки, отримані від злочинів та відмивання коштів.

Для українського правознавства цікавим є як незвичайні підходи Сполучених Штатів до протидії використанню та відмиванню коштів, отриманих від протиправної діяльності у минулому столітті, так і еволюція американського законодавства за останні десять років.

Відмивання коштів тісно пов'язане з організованою злочинністю. Сполучені Штати були не єдиною країною, де на початку минулого сторіччя почала зароджуватися організована злочинність, але особливості федеративного устрою держави, хибна кампанія «Сухого закону», великий приток міграції та соціальні негаразди в країні в період між двома світовими війнами стали поживним середовищем для розвитку найпотужнішої організованої злочинності. Їй були притаманні структурованість, додержання кодексу неписаних законів, глибоке проникнення у всі сфери громадської діяльності та політику, і, безумовно, отримання надприбутків.

Поява «кримінальних нуворишів» у період славнозвісного «Сухого закону» не могла залишитися не поміченою американським суспільством. Члени кримінальних угруповань спокійно користувалися надприбутками, отриманими від різних видів протиправної діяльності, починаючи з незаконної торгівлі алкоголем та контрольованої проституції і закінчуючи «охоронними послугами» для профспілок та власників підприємств. Тобто вже у 20-х рр. ХХ ст. в США зіштовхнулись з таким соціально-економічним феноменом, як надприбутки, отримані від незаконної діяльності. З його появою виникла необхідність в розробленні нормативного акта, який б давав поняття цьому явищу, визначав його протиправність та санкціонував необхідні заходи та відповідні види покарання.

Однак у той час законодавці США, а разом з ними і правосуддя, пішли зовсім несподіваним шляхом. Посилаючись на положення XVI поправки до Конституції США про те, що будь-який прибуток, незалежно від його походження, має бути обкладений податком, вони вирішили не боротися або забороняти доходи сумнівного походження, а обкласти їх податком.

Цю поправку до Конституції було прийнято у 1913 р., її зміст був наступний:

«Конгресові надається право накладати та збирати податки з прибутків, хоч би з якого джерела вони походили, незалежно від їх розподілу поміж окремими штатами й безвідносно до будь-яких переписів чи обліків населення»².

Таким чином, виходячи з положень зазначеної поправки, навіть доходи, отримані від протиправної діяльності, мали бути обкладені податком. Слід зазначити, що у цей період в США кожні 2–3 роки виходив новий закон (Revenue Act), який визначав порядок оподаткування доходів³. Так ось, у кожному з цих законів було положення, яке тією чи іншою мірою копіювало положення Конституції про обов'язковість декларування прибутків та сплати податків *незалежно від джерела* їх походження.

Наприклад, у Акті про доходи 1926 р. (Revenue Act of 1926)⁴, законі, відповідно до положень якого Аль Капоне отримав найбільший термін ув'язнення, надається таке поняття «сумарного доходу»^{**}:

«Термін «сумарний дохід» включає заробітки, прибутки, дохід, які походять із заробітної платні, платні за працю або компенсації за особисту службу (включаючи Президента Сполучених Штатів, суддів Верховного суду та підлеглих судів та всіх інших посадових осіб та службовців, вибраних або призначених у Сполучених штатах, Алясці та Гавайях, або інших адміністративно-політичних дільницях, або в Окрузі Колумбія, які отримують компенсацію таким чином), неважливо яким чином та в якій формі оплачені, за професійну діяльність, торгівлю, бізнес, комерцію або реалізацію, або за операції з майном, нерухомим чи рухомим, надходження від володіння або використання або відсотковий прибуток від такого майна, а також

© В. С. Безногих, 2011

* У Великобританії закон, який перший дав поняття феномену «відмивання коштів» та криміналізував відповідні протиправні дії – Drug Trafficking Offences Act 1986 було прийнято 8 липня 1986 року. У США Money Laundering Control Act of 1986 було прийнято 27 жовтня 1986 року.

** Тобто доходу, який підлягає декларуванню та оподаткуванню (прим. Автора).

відсотки, рентна плата, дивіденди, заставні зобов'язання або трансакції будь-якого бізнесу, який ведеться з метою отримати доходи або прибутки, **або заробітки, прибутки і доходи отримані з будь-якого джерела**».

Саме ця остання фраза статті акта, надавала законне право оподатковувати статки будь-якого походження, навіть отримані від кримінальної або нелегальної діяльності. Не можна сказати, що американська влада змирилась з існуванням багатства, здобутого незаконним шляхом, але на той час вона знайшла більш приємний для себе шлях стримування незаконного збагачування та, що є не менш важливе, відкрите хизування злочинцями багатством, отриманим від протиправної діяльності.

Використовуючи інструмент кримінального розслідування порушень податкового законодавства, податкові агенти збирали необхідні докази наявного майна та використовували дані про їх вартість у суді, як це було у справі згаданого вище Алфонсо Капоне. Зазначеному лідеру кримінального синдикату були інкриміновані факти несплати податків за 1925–1925 рр. за ст. 1114(b) Акта про прибуток 1926 р. (Revenue Act of 1926) та ст. 146 (a) Акта про прибуток (Revenue Act of 1928)⁵. При цьому в Законі 1926 р., це правопорушення розглядалось як *фелоні*, тобто злочин, і за кожний пункт такого злочину, було передбачено покарання у вигляді ув'язнення до п'яти років, чим і скористався суд, щоб ізолювати злочинця⁶.

Як зазначається на сайті Податкової служби США (Internal Revenue Service), метод кримінального розслідування щодо податків було започатковано у 1919 р., а в 1920 його було застосовано у справі торговця опіумом на Гавайях⁷. Цей процесуальний інструмент успішно діє і дотепер.

До суду були притягнуто Альфонсо Капоне, його брата та ще 68 його співучасників⁸. Цей удар по італійській мафії змусив інших членів організованої злочинності бути більш винахідливими. Для приховування доходів стали застосовуватися різні схеми з використанням закордонних банків, фіктивних кредитів та підставних компаній.

Ми можемо лише здогадуватися, чому законодавці США при наявності соціально негативного явища – прибутки, отримані від незаконної та протиправної діяльності – не вирішили криміналізувати його. Серед причин помірної наступальності законодавства США можна припустити, що у період економічної кризи була певна зацікавленість в інтеграції злочинного капіталу в економіку США. Гроші залишалися в країні, вони забезпечували працевлаштування як у легальному секторі, так і у видах діяльності, які не були легальними, а це зменшувало соціальну напругу. Система створених недорогих пралень, безкоштовні їдальні, заклади розваг, що належали організованим злочинним угрупованням, пом'якшували соціальне становище.

Таким чином, до 70-х рр. XX ст.ст. в США не існувало поняття «відмивання брудних грошей».

У кінці 60-х рр. XX ст.ст. Конгрес США признав факт, що готівка є важливим джерелом функціонування організованої злочинності в Америці, оскільки вона не залишає будь-яких документованих слідів видатків, прибутків, інвестицій і фінансової діяльності кланів організованої злочинності. У наслідок цього в 1970 р. був прийнятий Акт «Про звітність по готівковим та валютним операціям»^{*}, який поклав початок протистояння між державною системою та «відмивальниками» злочинних прибутків⁹.

Акт про банківську таємницю Bank Secrecy Act (BSA)¹⁰ було прийнято в 1970 р. і він став одним з найважливіших інструментів у боротьбі з відмиванням коштів. Цей закон не відносив відмивання коштів до злочинної діяльності, але він вимагав від фінансових установ створювати та зберігати так званий «паперовий слід» у відношенні різних видів операцій та угод. Він вимагав від банків (1) повідомляти про трансакції готівки понад 10 тис. доларів США Повідомленням про трансакцію готівки; (2) ретельно ідентифікувати особу, яка проводить трансакцію; та (3) зберігати письмові свідчення шляхом ведення належних записів фінансових трансакцій.

У зв'язку зі збільшенням торгівлі наркотиками Конгрес США став виражати занепокоєння з приводу відмивання коштів і у 1984 р. ужив кроки з його заборони, оголосивши про те, що порушення Акта про банківську таємницю вважаються діяннями, що підпадають під дію Акта про рекет та корумповані організації (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO Act))¹¹.

Прийнятий 1986 р. Акт про відмивання грошей (Money Laundering Control Act (1986))¹² визначив відмивання коштів федеральним злочином. Цей закон додав у Кримінальний кодекс США три нових види злочину: (1) свідоме сприяння відмиванню коштів, отриманих у наслідок злочинної діяльності; (2) свідоме участь у здійсненні угод на суму понад 10000 доларів США, за умови, що одним із предметів подібних угод виступає придбане злочинним шляхом майно, та (3) розробка структур фінансових операцій з метою уникнення вимог звітності, продиктованих Актом про банківську таємницю. Крім того, Акт про відмивання грошей впроваджував наступні адміністративні механізми:

- заборона структурованих трансакцій без внесення в реєстр CTR**;
- запровадження цивільного та кримінального вилучення для порушень Акта про банківську таємницю;
- припис банкам встановити і дотримуватися процедури забезпечення та моніторингу відповідно до вимог Акта про банківську таємницю щодо ведення обліку та інформувати з цього приводу компетентні органи.

Акт про протидію зловживанню наркотиками 1988 р. (Anti-Drug Abuse Act of 1988)¹³ зробив жорстокішим покарання за злочини, пов'язані з відмиванням коштів, та містив у собі вимогу про чітку ідентифікацію по-

^{*} Bank Secrecy Act of 1970 (BSA) «Акт про банківську таємницю» також відомий в США під назвою Currency and Foreign Transactions Reporting Act – «Акт про звітність по готівковим та валютним операціям».

^{**} Currency Transaction Report (CTR) – Звіт про валютні трансакції.

купців деяких грошово-кредитних інструментів за готівкові гроші вартістю понад 3 тисячі доларів США та розширив дефініції фінансових інституцій, включивши такий бізнес, як автодилери та брокери з нерухомості, поставив перед ними вимоги направляти звіти про трансакції про великі суми.

Резистентність та вивертність організованої злочинності до деяких положень законодавства щодо протидії відмивання коштів потребували постійного його вдосконалення, тому в 1992 р. з'являється Акт проти відмивання грошей Анунціо-Вайлі 1992 року (Annunzio-Wylie Anti-Money Laundering Act of 1992)¹⁴. Цей закон також посилив санкції для порушників Акта про банківську таємницю. Він розширював надане в Акті про банківську таємницю визначення «фінансово ділових операцій», додавав положення про змову і забороняв діяльність «незаконних установ з переказу коштів». Акт вимагав перевірки особистості та ведення обліку для телеграфних переказів.

Положеннями цього акта створювалась Консультативна група щодо Акта про банківську таємницю (Bank Secrecy Act Advisory Group (BSAAG)), основною функцією якої було внесення пропозицій про заходи підвищення ефективності програм боротьби з відмиванням коштів.

В Акті про припинення відмивання грошей 1994 р. (Money Laundering Suppression Act (1994))¹⁵ зроблені спроби покращити положення законодавства щодо змови про скоєння злочину. Закон вимагав від кожного бізнесу у грошовій сфері (Money Services Business (MSB)) бути зареєстрованим власником бізнесу, або особою, яка здійснює його (бізнесу) контроль. Також він вимагав від кожної форми бізнесу у грошовій сфері скласти список підприємств, яким дозволено працювати у якості агентів у зв'язку з фінансовими послугами, які надаються бізнесом (підприємством), та встановив, що ведення незареєстрованого бізнесу у грошовій сфері є федеральним злочином.

Цим законом рекомендовано, щоб кожний штат прийняв уніфіковані закони відповідно до бізнесу у грошовій сфері.

У 1998 р. прийнято Акт про стратегію щодо відмивання грошей та фінансових злочинів. Money Laundering and Financial Crimes Strategy Act (1998)¹⁶. Відповідно до своєї назви цей закон вимагав від Департаменту казначейства* та інших агенцій розробити Національну стратегію щодо протидії відмиванню коштів (National Money Laundering Strategy), яка, до речі, була розроблена у 1999 р. і потім неодноразово відновлювалась**. Одночасно Департамент казначейства створив Спеціальні групи з протидії відмиванню коштів високої інтенсивності та супутнім фінансовим злочинам High Intensity Money Laundering and Related Financial Crime Area (HIFCA) Task Forces для концентрації зусиль правоохоронних органів на федеральному рівні та штатах і місцях, де розповсюдженні такі види злочинів. Спеціальні групи могли бути організовані за територіальним поділом або за секторами промисловості, фінансовими інституціями, або групами фінансових інституцій.

Після терактів, скоєних у Нью-Йорку Аль Каїдою у вересні 2001 р., виходить Патріотичний Акт США або Акт 2001 р., який забов'язаний об'єднати та укріпити безпеку Америки належними засобами, необхідними для припинення та стримування тероризму. (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools to Restrict, Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001 (USA PATRIOT Act))¹⁷.

Розділ III Патріотичного Акта США іменується як Акт 2001 року про припинення відмивання грошей та фінансовий антитероризм. Цим законом криміналізовано фінансування тероризму та розширено рамки Акта про банківську таємницю, посилюється процедура ідентифікації на митниці. Крім того цей закон:

- заборонив фінансовим інституціям здійснювати бізнес із закордонними офшорними банками;
- вимагав від фінансових інституцій мати процедури фінансової благонадійності для закордонних кореспондентів та приватних банківських рахунків;
- покращив систему обміну інформацією між фінансовими інституціями та Урядом США, встановивши вимоги для державних інституцій щодо обміну інформацією та добровільне надання фінансової інформації від фінансових інституцій;
- поширив вимоги програми боротьби з відмиванням коштів на всі фінансові інституції;
- збільшив цивільні та кримінальні санкції за відмивання коштів;
- надав Секретарю Казначейства*** право застосовувати «спеціальні заходи» до юрисдикцій, інституцій або трансакцій, які є «питанням першочергової важливості у відмиванні коштів»;
- вимагав від федеральних банківських агенцій враховувати банківські записи, що ведуться в рамках протидії відмиванню коштів, при здійсненні процедури поглинання, придбання та інших форм бізнескомбінацій.

Акт про реформу оперативної діяльності та попередження тероризму 2004 р. (Intelligence Reform & Terrorism Prevention Act of 2004)¹⁸ вніс зміни до Акта про банківську таємницю, вимагаючи від Секретаря Казначейства встановити норми, які б зобов'язували певні фінансові інституції повідомляти про міжнародні електронні перекази фондів, якщо Секретар визначить це звітування «переконливо необхідним» для боротьби із відмиванням коштів та фінансування тероризму.

Аналіз розвитку законодавства Сполучених Штатів Америки у сфері протидії відмиванню дозволяє нам зробити наступні висновки:

* У США виконує функції Міністерство фінансів.

** На даний час діє національна стратегія 2007 року (National Money Laundering Strategy (May 2007)).

*** Посада в США прирівняна до посади Міністра фінансів.

1. Американським суспільством та його представниками в законодавчих органах ще у перші половинні ХХ сторіччя було визнано, що спрямовані проти відмивання коштів заходи, призначені виключити або обмежити можливості використання злочинцями своєї надбанної незаконним шляхом здобичі, виявляють собою важливіший та дійовий компонент програм з боротьби зі злочинністю.

2. Приклад Сполучених Штатів Америки показує, що навіть без законодавчо оформленої криміналізації дій з коштами, отриманими від протиправної діяльності, можна зробити дієвий бар'єр на шляху їх використання. При цьому важливу роль грає система оподаткування доходів та метод контролю розходів у рамках кримінального розслідування щодо податків, як механізму перевірки правильності декларування доходів.

3. Впроваджена в США система протидії використанню коштів, отриманих від протиправної діяльності, змусила злочинців вдаватися до нових заходів, спрямованих на відмивання коштів, що, в свою чергу, дало поштовх для розвитку законодавства з протидії легалізації коштів та криміналізації відповідних дій. Основою для розслідування зазначеної категорії злочинів є відстеження «паперового сліду», а профілактичні дії, закріплені у законодавстві, направлені на забезпечення наявності та цілості цього сліду.

4. Не зважаючи на те, що основний поштовх у розвитку законодавства з протидії відмиванню коштів надали незаконні фінансові операції з відмивання коштів, отриманих від незаконного обігу наркотиків, законодавці США не виділяють предикативні злочини, пов'язані з наркотиками, в окрему категорію та надають у положенні кримінального закону необмежуюче формулювання для визначення предикатного правопорушення – «дохід від будь-якої форми незаконної діяльності».

P.S. Під час написання цієї статті, в США було прийнято ще один закон, який посилює можливості правоохоронців у протистоянні організованій злочинності. Акт про заморожування закордонних кримінальних активів для їх конфіскації (Preserving Foreign Criminal Assets for Forfeiture Act)¹⁹ допоможе скоротити обсяги коштів, якими міжнародна злочинність користується у своїх цілях. Він буде сприяти тому, щоб інші країни надавали підтримку Сполученим Штатам у питаннях повернення активів американських правопорушників, які зберігаються за кордоном. Уряд Сполучених Штатів Америки правомочний надавати допомогу іншим державам, які добиваються виконання національними судовими інстанціями рішень про вилучення майна та активів, отриманих у наслідок міжнародних афер, наркотрафіку, легалізація злочинних прибутків. Закон дозволяє накладати арешт на сумнівні активи в судовому порядку в США вже у ході розгляду питання про їх вилучення закордонним судом, не очікуючи постанови про їх вилучення, що унеможлиблює їх (коштів) зникнення з території США. Таким чином різниця між закордонними активами та американськими нівелюється і щодо них діють одні правила.

¹ Bringing Out the Big Guns: The USA PATRIOT Act, Money Laundering, and the War on Terrorism Eric J. Gouvin : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : : <http://digitalcommons.law.wnec.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1075&context=facschol>.

² Девід П. Каррі. Конституція Сполучених Штатів Америки : посібник / Девід П. Каррі. — К. : Веселка, 1993. — 152 с.

³ William R. Long, Al Capone's 1931 Indictment (I), Essays 2004-2007 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.drbilllong.com/CurrentEventsVI/Capone.html>

⁴ Revenue Act of 1926 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.hiddenmysteries.org/law/research/Revenue%20Act%20of%201926.pdf>

⁵ Revenue Act of 1928 Sec. 146 (a) : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.hiddenmysteries.org/law/research/Revenue%20Act%20of%201928.pdf>

⁶ William R. Long, Al Capone's 1931 Indictment (I), Essays 2004-2007 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.drbilllong.com/CurrentEventsVI/Capone.html>

⁷ History Money Laundering : [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.irs.gov/compliance/enforcement/article/0,,id=113001,00.html>

⁸ Попкьен К. Кто не молчит, должен умереть / К. Попкьен, Х. Сиепоник. — Мысль, 1982 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.italymob.com/index.php?newsid=1047>

⁹ Кузнецова Н. Ф. Контроль над легализацией преступных доходов в США [Текст] / Н. Ф. Кузнецова, С. К. Багаудинова // Вестник МГУ. — Сер. 11. — Право, 2003. — № 6.

¹⁰ Bank Secrecy Act (BSA) : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.fincen.gov/statutes_regs/bsa/

¹¹ Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO Act) : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.law.cornell.edu/uscode/html/uscode18/usc_sup_01_18_10_I_20_96.html

¹² Money Laundering Control Act of 1986 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ML_Control_1986.pdf

¹³ Anti-Drug Abuse Act of 1988 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/bdquery/z?d100:HR05210:@@L&summ2=m&%7CTOM:/bss/d100query.html%7C>

¹⁴ Annunzio-Wylie Anti-Money Laundering Act of 1992 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/Annunzio_Wylie.pdf

¹⁵ Money Laundering Suppression Act (1994) : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ML_Suppression_1994.pdf

¹⁶ Money Laundering and Financial Crimes Strategy Act (1998) : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/D?c105:1:./temp/~c1051QkclC>

¹⁷ Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools to Restrict, Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001 (USA PATRIOT Act): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/D?c107:1:./temp/~c107TseCe4>

¹⁸ Intelligence Reform & Terrorism Prevention Act of 2004 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nctc.gov/docs/pl108_458.pdf

¹⁹ Preserving Foreign Criminal Assets for Forfeiture Act of 2010 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.thomas.gov/cgi-bin/query/D?c111:1:/temp/~c111de6sBG>:

Резюме

У статті висвітлюється питання хронології становлення та розвитку законодавства Сполучених Штатів Америки щодо протидії використанню та відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом.

Ключові слова: Відмивання коштів, незаконний обіг наркотиків, злочинна діяльність, тероризм, Сполучені Штати Америки, США, законодавство.

Резюме

В статье освещаются вопросы хронологии становления и развития законодательства Соединенных Штатов Америки по противодействию использованию и отмыванию средств, полученных преступным путем.

Ключевые слова: Отмывание денег, незаконный оборот наркотиков, преступная деятельность, терроризм, Соединенный Штаты Америки, США, законодательство.

Summary

This article deals with the issues of chronology of establishment and development of US legislation which debars use and laundering of proceeds obtained through unlawful conduct.

Key words: Money laundering, drug trafficking, criminal activity, terrorism, The United States of America, US, USA, legislation.

Отримано 10.02.2011

О. Г. БЕЛІХ

Олексій Геннадійович Беліх, здобувач Навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТІ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Сьогодні світова економіка знаходиться під впливом певних негативних явищ, наслідком яких явилась фінансова криза, яка охопила не окрему державу, а весь світ. Фінансова криза – глибокий розлад державної фінансової системи, яке супроводжується інфляцією, нестабільністю курсів цінних паперів, яке виявляється в різкій невідповідності надходжень до бюджету та видатків з нього, нестабільності та падінні курсів національних грошових одиниць, взаємних неплатежів економічних суб'єктів, невідповідності грошової маси, яка знаходиться в обігу вимогам закону грошового обороту¹.

Слід зазначити, що криза не лише негативно впливає на економіку країн: у цей час спостерігається вчинення великої кількості протиправних діянь, які посягають на економічну сферу суспільних відносин. Так, за даними МВС України кількість економічних злочинів, виявлених у кризовий період (2008–2010 рр.), склала 113062 злочинів².

Однією з найважливіших складових сфери господарювання, яка сприяє фінансовій стійкості країни, являється сфера банківської діяльності. Завдяки їй забезпечуються розрахунки суб'єктів господарювання, усунення нестачі грошових коштів у учасників економічних відносин. Відомо, що стабільність сфери банківської діяльності безпосередньо впливає на стабільність національної економіки. Саме тому протиправні посягання на цю сферу суспільних відносин можуть призвести до незворотних процесів не тільки в діяльності окремого суб'єкта господарювання, а й у цілому країни. Одним із основних видів банківської діяльності являється кредитування юридичних та фізичних осіб, тобто надання грошових коштів на певних умовах та на певний строк, по завершенні якого грошові кошти в повному обсязі повинні бути повернуті до установи, яка надала кредит. На сьогодні ця діяльність досягла розвинутого сучасного рівня та здійснюється й розвивається за чітко сформульованими загальносвітовими економічними законами. Зважаючи на це, а також враховуючи те, що банківська сфера країни знаходиться в прямій залежності від ситуації на світовому фінансовому ринку, встановлення впливу світової фінансової кризи на рівень злочинності в сфері банківської діяльності виявляється досить актуальним.

Проблемним питанням злочинності в сфері банківської діяльності в своїх працях приділяли увагу провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких В. Ю. Абрамов, А. І. Долгова, Б. В. Волженкін, Л. Д. Га-